

„Kui ta armastas, oli armastus talle kõik. Tema suhtumine elusse tegi temast oma saatuse käskijanna. Ta oli aristokraat. Temast oleks võinud saada ka kommunist. Ainult väikekodanliku naisena ei saa teda kujutella.”*

R. B. LOCKHART,
Inglismaa esindaja
bolševike valitsuse juures 1918. aastal

„Mura oli oma põlvkonna kõige intelligentsem naine.”

H. NICOLSON, poliitik
ja Vita Sackville-Westi abikaasa

„Ta on kõhnemaks jäänud ja üldse kuidagi palju kenam – aga endiselt teab ta kõike ja on kõigest huvitatud. Suurepärase inimene. Ta rääkis, et kavatseb abielluda mingisuguse paruniga. Me kõik protesteerisime üksmeelselt – leidku parun endale teine mängukann! Tema kuulub meie juurde.”**

M. GORKI,
teoste „Ema” ja „Põhjas” autor

„Ja Mura jääb Muraks. Ikka selleksamaks Muraks. Inimlikuks, ebatäiuslikuks, targaks, naljakaks, meeletuks, ja ma armastan teda. ...

Kui kõik saab kord öeldud, kui kõik saab tehtud, jääb Mura ikkagi selleks naiseks, keda ma sügaval sisimas armastan. Ma armastan ta häält, armastan ta kohalolekut, armastan ta jõudu. Ma armastan ka tema nõrkusi.”

H. G. WELLS, teoste „Nähtamatu”
ja „Maailmade sõda” autor

* Erich Remmelga ja Leopold Kenni tõlge. (*Siin ja edaspidi tõlkija ja toimetaja märkused.*)

** Eve Kösti tõlge.

16. peatükk

LITTLE PETER

Juuni–juuli 1918

Alasti Mura lebas Lockharti vastas ning kuulas, kuidas mehe hääl kirest värises, selle mehe hääl, kelle last ta endas kandis. Mura ei liigutanud, lebas kinnisilmi. Küsimused, mis olid teda vaevanud, Petrogradis ületamatutena tundunud probleemid, oli Lockhart lahendanud üheainsa liigutusega. Ta oli mees, keda ei kammitsenud ei ettevaatus ega väiklus.

Mura oli tema reaktsiooni väga kartnud, nüüd aga tundis ta end turvaliselt, tundis enneolematut kindlustunnet. Või pigem absoluutset vabadust.

Saanud uudisest teada, oli Lockhart lihtsalt põlvili langenud.

Uudisest ... mida Mura ei olnud välja öelnud, vaid mida Lockhart oli ise aimanud.

Miski oli temas selle aimduse äratanud, kui Mura astus üle 309. sviidi ukسلäve, miski naise naeratuses, rühis, võib-olla miski tema kehas. Rabav sisetunne. Oli see võimalik?

Lockhartil oli naistega kogemusi, ta armastas naisi. Ja talle piisas vaid pilgust, eelaimdusest, ühest küsimusest.

„Sa oled rase?”

Mura oli noogutanud.

Lockhart oli langenud põlvili. Surunud pea Mura seelikuvoltide vahele, kallistanud ta jalgu, haaranud ta ümbert kinni. Suu vastu Mura kõhtu, pomises ta tänusõnu, kõikvõimalikke lauseid, mis rääkisid tänutundest ja armastusest.

Mitte kordagi varem ei olnud Mura näinud Lockharti uhkema ja õnnelikumana kui tol hetkel oma jalge ees.

Saanud tundetulvast jagu, pihtis Lockhart, et konsulina töötamise ajal oli ta naine jäänud lapseotele. Sünnitus oli läinud kehvasti. Tütreste oli surnud kaks tundi pärast sündi. Lockhart oli tütre kirstu hoidnud

enda vastas, viinud selle konsulaadi autoga Saksa kalmistule siinsamas Moskvas. Ta käis sageli tütre haul. See tragöödia oli teda hingepõhjani vapustanud.

Kuidas võinuks tema, Mura, ette kujutada, kui väga Lockhart last soovib? Täna oli mees talle seda tunnistanud.

Ja nüüd armatsesid nad 309. sviidi laias voodis uutmoodi õrnusega.

„Me paneme talle nimeks Pierre,” teatas mees. „Nagu Peeter Suur, kes ehitas sinu linna Peterburi.”

Mura naeratas: „Ma valisin sama nime, ainult et inglise keeles. Ma mõtlesin, et su poja nimeks saab *Peter* ... Ta on juba viisteist päeva olnud *Little Peter*.”

„Kui see idioot Knox saab oma tahtmise ja mind kutsutakse Inglismaale tagasi, tuled sa koos minuga. Me läheme elama mu vanaema juurde Šotimaale. Või siis maailma teise otsa. Teen sinust Tšiilis kakaoistanduse juhi.”

„Selleks, Babyboy, oleks meil tarvis abielluda. Kui mul ei ole sõrmust sõrmes, ei lase sinu seltsimehed Lenin ja Trotters mul ära sõita. Nemad on oma reeglites rohkem kinni kui kõik meie pursuid.”

„Ma röövin su ära!”

Mura teadis, et mees on selleks suuteline. Lockhart saaks ta ära viimisega hakkama.

„Aga mu lapsed?” küsis Mura vaikselt. „Kira, Paul, Tanja. Ma ei ole neile muidugi täiuslik ema, aga ma ei saa – ma ei taha – neist ilma jääda!”

„Sel juhul sa ei jäägi neist ilma ja hoopis mina jään siia.”

Ka selleks oli ta võimeline, kõike maha jätma ja Venemaale jääma. Lockhart läheks lõpuni.

Ometi ei olnud Mural vähimatki kavatsust lasta Lockhartil end tema pärast ohverdada.

Usk nende ühisesse saatusesse, olgu see milline tahes, päästis Mura igasugusest tuleviku kartusest. See usk aitas tal tuua Lockharti tagasi kahe jalaga maa peale.

„Sa pead Karahhaniga kohtuma ... Kui ma temaga viimati õhtust sõin, oli ta minu arvates väga kahtlustav. Ma sain aru, et Siberis on

toimunud üks vahejuhtum, kokkupõrge Punaarmee ohvitseride, Tšehhi vangide ja liitlaste väeüksuse vahel.”

„Täpselt nii. Prantslased läksid kommunistidega karvupidi kokku. Ja Karahhan lasi Moskvast vahistada kogu Tšehhi delegatsiooni, kuigi neid kaitses diplomaatiline puutumatus. See, et bolševikud panevad diplomaate vangi, on vastuvõetamatu! Ma käisin ja sõimasin ta läbi. Ähvardasin, et me teeme tema esindajatega Londonis samamoodi. Ta ei olnud mind kunagi nii vihasena näinud ja kukkus vabandama.”

„Ole ettevaatlik! Sa kaitsesid tšehhe, keda kommunistid peavad vaenlasteks.”

Mura hääl ja tema nõuanded pimedas toas mõjusid Lockhartile joovastavalt. Mis oli tal asja Hicksi hoiatustega? See naine oli ta poja ema, igal juhul oli see kõige tähtsam naine ta elus!

Hicks oli endistviisi väga umbusklik, aga pidi leppima Mura viibimisega siin, Eliidis, ja kõigis neis paigus, kus nad varem olid oma poissmehele elanud. Kurat küll, ta sai ju aru, mis on kirg! Ta ise oli ju ka ühest venelannast võlutud? Hicks oli alustanud suhet Moskva endise linnapea vennatütrega, võluva Ljubaga, kes oli oma abikaasast lahutanud. Ta oli selle naise järele lausa hull. Kavatses temaga abielluda ja ta Inglismaale kaasa võtta. Seetõttu teadis ta paremini kui keegi teine, mida tähendavad sellised kohtumised mehe elus.

Knox aga käigu põrgu! Kuidas ta julgeb väita, et Mura, imeliselt lahke ja julge naine, kujutab endast Inglismaa jaoks ohtu?

Lockhart tundis, et peab Murat kaitsma, tundis tema vastu iha, mis oli sama tugev ja kindel kui soov, et naine teda ennast kaitseks.

Mura oli oma olemuselt rahustav. Isegi oma kehaga andus ta nii täielikult, et ühegi teise naise puhul ei olnud Lockhart midagi sellist kohanud.

Mura valvas tema üle, valvas tema karjääri üle, tema kaitstuse üle. Ta poliitilised vaated olid jäänud samaks kui enne. Ta oli vaid kindel oma armastuses Venemaa vastu. Ja armastuses tema, Lockharti vastu. Mura leppis kõigi oma tunnete tagajärgedega.

Kui ta armastas, oli armastus talle kõik.

Lockhart võttis ta tugevamini kaissu. Mura sosistas: „Ja pealegi on mul tunne, et Karahhan on valmis kasutama kõige kahtlasemaid võtteid, et Vologdas liitlastest vabaneda.”

Lockhartile meeldis väga, kui Mura rääkis ohtudest ... rääkis neist voodis.

Mura põimis kokku seiklusi, poliitikat ja armastust, ühendas nende endi saatuse ajaloo keerdkäikude ja meeleliste naudingutega.

Ka see meeldis Lockhartile väga.

• • •

Petrogradis 7. juulil 1918

Baby, my Babyboy

Ma olen tohutult mures. Cromie teatas mulle äsja, et Saksamaa suursaadik krahv Mirbach, keda Sa vihkasid, on mõrvatud.

Siin ei kahtle keegi, et just Sina tellisid selle kuritöö. Räägitakse, et mõrvar peatus hotellis Eliit. Et ta imbus tšekaa ridadesse, tegelikult aga kuulus revolutsionääride hulka, kes on vastu häbistavale rahulepingule, millele Lenin oma allkirja andis. Ja et ta tappis Mirbachi selleks, et Saksamaad vihale ajada ... Et puhuda taas lõkkele sõda Saksa keisri ja Venemaa vägede vahel.

Mirbachi surmale järgnevad rängad tagajärjed! Sakslased ei saa endale seda lubada, et nende omasid tapetakse Moskvast, aga nad ei reageeri kuidagi. Nad hakkavad bolševike päid nõudma. Esimesena jääb tulejoonele tšekaa, kes veeretab süü liitlaste peale. Sinu peale!

... Sinu peale, kes Sa oled suurt vaeva näinud, et relvarahu ei allkirjastataks. Suurt vaeva näinud Karahhani ja Trotskiga, et sõjategevust alustataks uuesti.

Kas Sa ei arva, et on aeg sellest herilasepesast välja murda ja põgeneda? Tuleta meelde, mis saatus tabas Tšehhi delegatsiooni, kes heideti vangikongi. Babyboy, Sa oled ohus. Ma palun, ma palun Sind, mõtle ärasõidule! Kui Sa ei muretse enda kaitstuse pärast, siis mõtle, mida see minu jaoks tähendab. Ma ei innustaks Sind lahkuma, kui arvaksin, et Sinust võib Venemaale veel kasu olla. Aga ma ei usu seda. Ja Mirbachi mõrv tähendab Sinu jaoks asjatuid riske. Kuidas ma ka ei vaagiks Su olukorda, ei saa ma enam und.

Špalernaja tänaval 7. juuli õhtul 1918

Jätkan hommikul alustatud kirja. Pidin kirjutamise vahepeal arsti külas-
käigu tõttu pooleli jätma. Mu ema seisund on vilets. Aga ma ei taha
Sind kurvastada. Nüüd olen jälle Sinu ligi.

Küsisid eilses kirjas mu kavatsuste kohta. Mu plaanid ei ole muu-
tunud.

Isegi Sina, kes Sa tunnend mind väga hästi, ei suuda ette kujutada,
kui vastik on mulle see, mis ma nüüd oma abikaasale teen. Uusu mind,
ma vihkan sellele mõtlemistki.

Peale selle, et tunnen end oma teo pärast väärituna, äratab minus
õudust ka Sinu peatne ärasõit. Ilmselt pead Sa Venemaalt lahkuma
enne, kui olen Sind veelkord näha saanud.

Peale selle valu, et jään Sinust kauaks ajaks ilma, tunnen jälestust,
et langen tagasi endisse rutiini.

Pean naasma endise elu juurde, endiste rekvisiitide juurde, endiste
inimeste juurde, endisesse maailma, kuigi mina ise ei ole enam see, kes
ma olin varem. Nüüd, kui parim osa minust, mu hing, mu süda, mu
ihu kuuluvad Sulle. Nüüd, kui mu tulevik, mu saatatus on Sinu kätes.

Ma armastan Sind, Babyboy. Armastan rohkem kui elu. Ja Jumal
ise teab, kui väga ma elu armastan! Ma jään Sulle truuks kõigis neis
raskustes, mis meid ees ootavad. Sa pead mind uskuma. Sa pead.

Ma ei saa enam Eestisse sõiduga viivitada. Mees, kes mind üle piiri
toimetab ja Revalisse viib, on mitu korda öelnud, et ta peab homme teele
asuma. Tal on Šveitsi kodakondsus ja ilma temata ei jõuaks ma ealeski
Jänedale. Isegi mitte selle Vene lubatähega, mille ma sain Karahhanilt.
Isegi mitte lubatähega teiselt poolt, Saksa kindralilt, keda majutab mu
abikaasa ja kes on meie maja hõivanud.

Love and courage! Iga päev jään meenutama Sinu deviisi, Babyboy,
kuni me taas kohtume.

Seni pean kaasa mängima üheksa kuu pikkust komejanti Johniga.
Ma tean, et Sa ei talu mõtet sellest, et tema mind puudutab.

Olen Sinuga aus ja ütlen Sulle veelkord, mida olen juba öelnud.
Ma armastan oma lapsi ja mind piinab väljavaade, et võin neist ilma
jääda.

Võib-olla ei ole mul sellist emainstinkti, nagu ühiskond seda mõistab. Aga ma armastan oma lapsi! Mulle oleks talumatu panna nad halba olukorda, neid enam mitte näha. Ma püüan leida võimaluse, kui mitte just kõige leebema, siis igatahes kõige vähem ränga võimaluse, kuidas neist lahkuda ... Ilma et peaksin nad hülgama.

Tõtt-öelda tahaksin samamoodi käituda kõigiga, keda meie armastus puudutab. Pean silmas oma ema ja abikaasat.

Aga püüe hoida oma lähedasi liiga palju kannatamast ei mõjuta üldse mu otsust elada oma elu koos Sinuga. Ma ei küsi endalt kunagi mitte kordagi seda: „Kas oleks mõistlik end temast lahti raiuda? Kas oleks mõistlikum endise elu juurde naasta?“ Võimatu! Tagasimineku tähendaks minu jaoks loobumist valgusest, loobumist veest, õhust. Loobumist elust.

Ära piina end, mu kõige kallim! Sa ei kujuta ettegi, mida kõike Sa minu silmis kehastad. Ma võin taluda kõike, ületada mis tahes tõkkeid, et olla koos Sinuga. Sul ei ole vähimatki põhjust karta, Babyboy, et võiksid mind kaotada. Ei vähimatki põhjust olla armukade. Ei vähimatki põhjust arvata, et ma võiksin ühel heal päeval kahetseda oma otsust Sulle järgneda.

Aga ma ei tohi jätta tähelepanuta kõike seda, mismoodi see mõjutab teisi ja iseäranis mu lapsi. Ma pean asju õigesti tegema.

Ühesõnaga pean ma esialgu tegema head nägu, mängima kaasa seda jõledat komöödiat ja leppima kõikide tagajärgedega, mis sellega kaasnevad.

Ma olen sellele hoolega mõelnud, ma ei näe muud lahendust.

Me oleme mõlemad abielus. Sina pead Venemaalt ära sõitma. Ja maailmas käib sõda.

Ei, ma ei näe muud lahendust! Ma pean teesklema lepitust oma abikaasaga ja hoidma meie läbisaamist headel alustel üheksa kuud. Ainult nõnda saan kaitsta mure eest Pauli ja Tanjat, kaitsta mure eest meie väikest Peterit.

Tegelikult on just armastus Sinu vastu teinud minust inimese. Eks ole see kummaline? Pean silmas seda, et nüüd ma tean, kes ma olen ... Tean, mida ma tahan. Ja tean, kuidas seda saavutada. Mu siht on täiesti kindel. Yes, Sir!

Homme asun teele. Mõtlen minu peale, Babyboy, sest ma kardan. Kui mind piiril kinni peetakse, olgu siis koolera pärast või mõnel muul põhjusel, tulen ma tagasi, tõttan Moskvasse, torman Sinu juurde! Siis olen ma üritanud. Ja läbi kukkunud. Ja minust saab maailma kõige õnnelikum naine.

Tänaseks lõpetan. Head ööd, mu arm.

Tea, et ma jään alati Sinuga, et ma kirjutan Sulle, et ma tulen Su juurde.

Yours for ever.

Mura

• • •

Mura tundis, kuidas Johni tugev käsi ta kuklale langeb. Lugupidamise aeg oli möödas. Enam ei pakkunud mees talle toetavat kätt, ei teeradadel kõndides ega koridoris, mis viis nende magamistuppa.

Punastest tellistest mõisahoonel, mida Mura oli omal ajal nii väga armastanud, häärber, millel oli sakiline tornitipp, väikeste ruutudega aknad, terrassid, ei pakkunud talle mingit lohutust.

Ometi näis nüüd, 1918. aasta juulikuul lõpus, kord taas majas olevat. Pargis õitsesid lilled. Talumehed töötasid põllul. Lõikusaeg oli lähemas. Micky valve all õppisid lapsed ujuma. Ja proua Benckendorff, Johni ema, võttis iga päev oma nelja poega koos perega vastu järveäärses jahimajas ning pidas nendega samovari ümber teetseremooniat.

Kõrvalhoonete tagant oli tenniseväljakult kuulda tuhme pallilööke ja noorte hõiskeid, kui nad mõne mängu üle vaidlesid. Puude vahelt võis näha valgetes rõivastes mängijaid. Aga selle asemel, et hüüda „Out!” ja „Play!”, hüüdsid nemad „Aufschlag!” ja „Einstand!”. Järve paadisildadel mõnulesid Cunardi, Garstini ja Cromie asemel palja ülakehaga preislaste salgad.

Jänedast oli saanud Eestit okupeerivate Saksa ohvitseride staap. Nende kindral eeldas mõisaproualt viisakusavaldusi, Mura pidi ohvitseri auastmele vääriiliselt vastu võtma ning lahutama nende meelt lühikeste klaveripaladega.

Murale oli seda rolli täita raske. Ta oli venelanna. Sakslased okupeerisid tema riiki. Ta oli teisest leerist. Ta oli Lockharti ja Hicksi

leerist, mis püüdis takistada edasi liikumast Saksa keisri väehulki, Inglismaa vaenlasi, vallutajaid ... *Boche'e*, kes olid paljude hädade põhjustajad. Ja vastutasid Mura meelest ajaloo suurima verevalamise eest.

Siin, Eestis, käitusid nad peremeestena. Nende auahnus, ülbus ja jõhkрус olid määratud kohalikke põlvili suruma.

Johni, kes kiitis nende ülemvõimu heaks ning tegi nendega koostööd, oli haaranud viha bolševike vastu. Mura ei pidanud Johni argpüksiks, vaid pimedaks. Ta võis ju mängida isandat, aga tegelikult teenis ta isandaid.

Omalt poolt vältis Mura sakslastega suhtlemist. Laulda neile kuupeistel *Lied'e* ning mängida neile salongi grammofonil Wagnerit, nagu John talt palus – seda tegi ta väga vastumeelselt. See vastumeelsus oli aga tühiasi võrreldes jälestusega, mida äratasid temas muud abielunaise kohustused.

John ei teadnud, kui palju oli Mura teda reetnud ja tema vastu eksinud. Ei teadnud, et ta naine oli petnud teda Inglise agendiga ning veetnud suurema osa oma ajast ühes Moskva hotellis, mitte aga haige ema kõrval, nagu Mura ise oli väitnud, et õigustada oma eemalolekut Jänedalt. John ei teadnud, et ta naine oli käinud läbi kõrgete Nõukogude võimukandjatega. Söönud õhtust isand Karahhaniga, Lenini komissari asetäitjaga.

Mõelda, et Mura tulek Eestisse sai teoks ainuüksi tänu partei ühe võimukandja kaitsele? Võimatu! John ei osanud aimatagi, et Mura ei oleks mitte mingil juhul saanud piiri ületada ilma Karahhani nõusolekuta.

Ei, John ei teadnud, et Mura valetas talle kõige kohta. Aga nende poliitilised erimeelsused olid toonud kaasa selle, et mees ei austanud teda enam. John tundis, et Mura on süüdi, mõistis oma naise hukka ... Ta süüdistas Murat osavõtmatuses teisi inimesi, nende sõpru, kõiki nende lähedasi tabanud hädade suhtes. Ükskõiksuses lähedaste perekondade tuleviku suhtes, nende endi laste ellujäämise suhtes ... Naine oli tema silmis külmavereline koletis, kes ulgus koos huntidega ja sülitas kõigele, mis püha. Põlastusväärne naine.

Seetõttu kohtles John teda nagu kurtisaani ning ihaldas enneolematu jõuga.

Johni käe langemine naise kuklale päeval igal ajal oli vaid eelmänguks ta teistele õistele liigutustele. See sümboliseeris naise omamist.

Murat pani kämbla raskus võpatama ja tarduma. Siiski pidi ta õppima maha rahunema. Eks võtnud ta ju reisi Jänedale ette just selleks, et täita abielunaise kohustust?

Mural tuli tunnistada, et ta on oma võimeid üle hinnanud.

Küllap oli raske reis Petrogradist Revalisse teda kurnanud. Mura püüdis sellele enam mitte mõelda. Reisipinge, Vene, Saksa ja Eesti sõdurite marssimine ja läbiotsimised ei olnudki suurt midagi, võrreldes argieluga.

Mura meenutas ülekuulamisi ... Kõige kohutavam oli nüüdne jälestustunne. Jälestus abikaasa vastu.

Talle tundus, et ei suuda Johni puudutusi taluda.

Õhtu saabumine ja see, mis õhtu tulekule järgnes, ajas tal südame pahaks ja vapustas teda.

Teiste suhtes – eemaloleku kuristik.

Mura oli meeletu rõõmutundega oodanud, et saaks kallistada Pauli ja Tanjat, aga tundis nüüd nende suhtes vaid omamoodi piinlikkust. Ei kübetki rõõmu. Vaid süütunnet laste ees. Selle tundega kaasnes omamoodi eemaldumine, kurbus ja hirm.

Ta teadis neid emmates, et kavatseb nad maha jätta. Üheksa kuu pärast, aasta pärast läheb ta ära. Järgneb Lockhartile.

Empaatiat tundis ta endiselt. Ta enda käitumine rusus teda.

Asjatult püüdis ta ühtmoodi, püüdis teistmoodi, kuid end väljendada ei suutnud ta mitte kuidagi.

Kirg Lockharti ja väikese Peteri vastu olid ta just nagu teistest tunnetest ära lõiganud.

Mura oli enda peale pahane. Ta pidi end sundima.

Õnneks olid Paul ja Tanja veel liiga noored, et Mura vaoshoitusest aru saada. Ja selle tõttu kannatada. Aga Kira, tema armas Kira, oli nüüd üheksa-aastane. Tema tumedates silmades aimas Mura ootust, vajadusi, muret. Aga Mura ei saanud neile vastata.

Ta ei suutnud Kirale midagi anda. Ei suutnud kellelegi midagi anda.

Kõige hullemad olid otsesed küsimused.

Kira küsis talle otse silma vaadates: „Sa ju ei lähe ära? Ega ju? Sa jääd meiega Jänedale elama?”

Paul, kes mängis, et hoiab tal seelikusabast kinni, vastas kajana: „Sina oled mu ema ja sa jääd minuga!”

Mura punastas häbist ning vaikus.

Ta oleks võinud lapsi rahustada: „Kuhu ma peaksin minema, mu kullakesed?” Ta oleks võinud neile naeratada, vanduda neile, et jääb igaveseks perekonnamõisa. Selgitada neile, et võib-olla peab ta minema Petrogradi Mummy juurde ... Aga et juba järgmisel nädalal tuleb ta igaveseks tagasi.

Leiutada ettekäandeid ja võita aega ei olnud talle kunagi keeruline olnud.

Kuid lastega oli see võimatu. Miski ta sisimas hakkas vastu mõttele ajada neile udujuttu. Nende ees pitsitas ängistus tal kõri nii kõvasti, et ta suutis rääkida vaid hakitult, nagu ta oleks jooksnud liiga pika maa ning oleks nüüd hingetu.

Mida ta teadis nende ühisest tulevikust? Asjata püüdis ta sellele mõelda, ta ei leidnud vastuseid. Siia tulek oli enesepettus. Vaevu kohale jõudnud, tahtis ta vaid ära sõita.

Ei, ta ei oota üheksat kuud. Ei oota ühtegi kuud. Kohe, kui võimalik, läheb ta Lockharti juurde Moskvasse, Londonisse, ükskõik kuhu. Johni käitumine sakslaste suhtes ja tema jõhkрус voodis olid Muralt võtnud viimsedki süümepiinad. Õrnus, millega John suhtus Pauli ja Tanjasse, Johni kannatlikkus kõigi kolme lapse vastu tegid mehe talle võõraks ning lasid Mura teatud mõttes vabaks. Lastel oli imeline isa. Ja mannetu ema.

Mura jättis Kira ja väiksemad lapsed sinnapaika ning palus guvernanndil lapsed pärastlõunaks enda hoolde võtta.

Ainult Mickyle ütles Mura veel ühe lause, mis ei olnud sugugi tema moodi. Ta palus Mickyl laste eest hoolt kanda, kui ta endaga peaks ühel heal päeval midagi juhtuma ... Mura teadis, et see palve on liigne, aga ometi rahustas see teda.

Taevale tänu, Micky hoolitseb laste eest! Taevale tänu, Micky valvab nende üle ning kaitseb neid! Temast oli saanud terve Benckendorffide perekonna tugisammas, rahusadam Marydeari kõigi lähedaste jaoks.

Mura ja Micky vahel ei tulnud kõne alla ülestunnistamine, südamepuistamine ega saladuste jagamine. Mura ei paotanud suud. Micky ei küsinud midagi. Kortsutas vaid kulmu, kui nägi, kui pahusis Mary iseendaga on.

Kui Micky nägi Maryt hommikul kahvatu ja kummitusliku ilmega vaatamas hommikusööki, mida ta ei suutnud süüa, mõistis ta, et Mary on veetnud öudse öö. Ja et seda põhjustasid ta suhted Johniga.

Aga mitte ainult.

Micky tundis, et on veel midagi. On veel keegi.

Micky aimas armusuhet, kirge.

Mura oli Micky aimusest teadlik. See ei pannud Murat sugugi muretsema ega hukkamõistu kartma, vaid ta oli Mickyle hoopis tänulik tema sisetunde pärast. Micky aimus Lockharti olemasolust oli ainus kaas-teadmine, mis natukenegi aitas täita Mura sügavat üksindust Jänedal.

•

Jänedal 20. juulil 1918

Babyboy

Ma püüan ja püüan, kuid ei suuda üle saada meeleheitest, et ma ei näe Sind enam.

Kuidas saaksin Sulle selgitada, mida ma tundsin, kui ületasin Saksa eskordi saatel eraldusjoone? Milline häbi oli tulla okupandi poolele! Üks ohvitser küsis minult: „Sprechen Sie Deutsch?“ Vaatasin talle otsa, nagu ei saaks temast aru. Ta küsis: „Russkaja?“ Ma vastasin peaaegu karjades: „Da!“

Siin räägime vaid saksa keelt. Lugu on veel hullem, kui ma arvasin. Mul on tunne, et olen end Jänedale tulekuga rüvetanud. Olen end Sinust moraalselt ära lõiganud. Olen end moraalselt ära lõiganud Sinu maast ja Venemaast. Olen jalge alla trampinud oma väärrikuse, mul ei ole enam eneseaustust.

Ma ei ole kindel, et suudan vastu pidada kas või selleks, et meie last kaitsta.

Tunnen, et olen eksinud.

Mõtlen vaid Sulle. Mõtlen, kuidas Sul läheb. Anun taevast, et saaksin Sind veelkord näha, enne kui Sa ära sõidad. Olen õnnetu ja hale.

Mura

•

800 kilomeetri kaugusel kirjutas Lockhart kajana:

„Kõige rängem periood mu elus.

Teadete puudumine ajab mind hulluks. Pärast tema lahkumist ei ole ma hetkekski sõba silmile saanud. Kümme päeva. Ma ei suuda mitte midagi teha. Laon järjest pasjanssi ja pommitan vaest Hicksi rumalate küsimustega.

Tsaari ja kogu ta perekonna hukkamine ööl vastu 17. juulit näitas maailmale bolševike metslaslikkust.

Paistab, et ma olin esimene välisagent, kes sellest veretööst kuulis. Saatsin viivitamatult telegrammi peaminister Lloyd George'ile.

Knox lükkas Vologdast selle teate ümber ja kinnitas, et see on kõigest kuulujutt, et tsaar viidi kas Jekaterinburgi või mõnda teise linna. Ja isegi seda, et ta on pääsenud.

Oma ülbuse ja lollusega muutub Knox üldsusele ohtlikuks ... Julgen loota, et ta valmistab ette dessanti, mis arvestaks Vene vägede jõuga. Ja et ta ei alahinda bolševikke ainult sel ettekäändel, et vihkab neid.

Trotski on teinud Punaarmee ümberkorraldusi. Punastele on need alad tuttavad. Meile mitte. Ainult parem relvastus ja arvukate väeüksuste kohalesaatmine võiksid anda meile eelise. Ma kahtlen, kas Knox ikka teab, mida ta teeb. Tõtt-öelda kardan ma sellise juhi puhul Briti sõduritele halvimat.

Karahhan laseks mind juba esimese kokkupõrke puhul kinni võtta ... Ma pean ära sõitma. Mul ei ole enam valikut.

Ma ei lahku Venemaalt enne, kui olen teda veelkord näinud! Ta ütles, et helistab mulle.

Aga ei, vaikus.

Helistan talle Petrogradi iga päev, aga toru ei võta keegi. Kui esimest korda helistasin, sattusin ta ema peale. Proua Z. paistis aru saavat, kes ma olen, ja katkestas kõne poolelt sõnalt.”